

Abstract

Royal Waxed Statues of King Vajiravudh

Suthilak Ambhanwong

This article introduces the royal waxed statues of King Rama VI which were created by Mr. Somchai Hatthakitkoson and placed at King Vajiravudh Memorial Hall in the National Library at Tha Wasukri. Three royal statues with different wardrobes, noting the royal waxed statue dressed in the 14th infantry uniform sitting at the ecritoire; the standing royal waxed statue dressed in full-decorated ancient war uniform; and the royal waxed statue dressed in full uniform of the British Army General, are respectively narrated and presented in detail.

สถาบันวิทยบริการ
สงครณมหาวิทยาลัย

พระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์*

ผู้ที่ยังไม่เคยชมหุ่นขี้ผึ้งฝีมือประติมากรไทย ควรไปชมพระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ หอวชิราวุธานุสรณ์ ในบริเวณหอสมุดแห่งชาติ ท่าवासกรี พระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งในปัจจุบันมี 3 พระองค์ แต่ละพระองค์งามสง่าในเครื่องทรงที่แตกต่างกัน เป็นฝีมือปั้นของนายสมชัย หัตถกิจโกศล แห่งบริษัทลีลาอาร์ต ถนนเพลินจิต มุลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้สร้างขึ้นเป็นพระบรมราชานุสรณ์ นอกจากจะได้ชมพระบรมรูปที่ละม้ายคล้ายพระองค์จริงแล้ว จะได้ระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณ พระอัจฉริยภาพพิเศษและพระราชกรณียกิจอันเกี่ยวเนื่องกับพระบรมรูปนั้น ๆ อีกด้วย

พระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งประทับที่โต๊ะทรงพระอักษร

เป็นพระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งอันคัมภีร์แรกที่สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติในพระปรีชาสามารถอย่างเยี่ยมยอดในการประพันธ์ จานกระถังได้รับพระสมัญญานามว่า "สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า" ในวันเปิดหอวชิราวุธานุสรณ์เนื่องในการฉลองพระบรมราชสมภพครบ 100 ปี

ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2524 พระบรมรูปนี้ได้ประดิษฐานอยู่ในห้องอศิวาต ซึ่งในห้องโถงชั้นล่างของหอวชิราวุธานุสรณ์ แต่ในปัจจุบันประดิษฐานอยู่ในห้องหนังสือส่วนพระองค์คือ ห้องประศรม บนชั้นที่ 2 เป็นห้องที่มีเครื่องปรับอากาศ ทำให้หุ่นขี้ผึ้งอยู่ในสภาพที่ดีกว่าอยู่ในห้องโถงข้างล่าง

พระบรมรูปนี้ทรงเครื่องแบบทหารราบ 14 ประทับนั่งที่โต๊ะทรงพระอักษร บนโต๊ะมีพจนานุกรมเว็บสเตอร์เล่มใหญ่ที่เคยทรงใช้ประจำวางอยู่ด้านขวา กำลังทรงพระราชนิพนธ์สยามานุสสติ โคลงอมตะซึ่งเป็นที่รู้จัก ชื่นชม และนิยมกันมาจนกระทั่งทุกวันนี้ วันนั้นคือวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2461 เวลาที่ทรงพระราชนิพนธ์คงจะเป็นเวลาใกล้เที่ยงวัน เพราะตามหมายกำหนดการจะต้องเสด็จพระราชดำเนินออกจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐานเวลา 12.30 น. เพื่อบำเพ็ญพระราชกุศลฤกษ์มงคล ขึ้นพระที่นั่งศรเพชรปราสาท ณ พระราชวังพระรามราชนิเวศน์ (บ้านปืน) จังหวัดเพชรบุรีในเย็นวันนั้น

พระราชนิพนธ์สยามานุสสติ มีดังต่อไปนี้

* สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ อ.บ., M.A. in L.S. (Simmons) ศาสตราจารย์กิตติมศักดิ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งทรงเครื่องมหาพิชัยยุทธ

เป็นพระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งอันคืบที่ 2 นำขึ้นประดิษฐานเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2527 ณ ห้องโถงชั้นล่างคือ ห้องอักษวาทุ ซึ่งเคยประดิษฐานพระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งประทับทรงพระอักษรนั่นเอง พระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องมหาพิชัยยุทธนี้ประทับยืน เป็นเครื่องทรงตามแบบโบราณสำหรับพระมหากษัตริย์ยามออกสงคราม แสดงเหตุการณ์สำคัญตอนหนึ่งในรัชสมัยของพระองค์ท่าน

เครื่องทรงมหาพิชัยยุทธงามสง่า ประกอบด้วยพระภูษาไหมสีแดงเลือดนก โจงกระเบนแบบไทยเดิม ฉลองพระองค์แพรสีเดียวกัน คอตั้ง ผ่าอก กัดกระดูกมโลหะ 5 เม็ด มีจีบเล็กน้อยที่รอบไหล่ แขนยาวพับปลายข้อมือ ชายฉลองพระองค์ยาวคลุมลงมาเหนือพระขงฆ์เล็กน้อย มีผ้าคาดฉลองพระองค์ผูกห้อยชายไว้ข้างซ้าย ถูพระบาทสี่ขาวนวล รองพระบาทสี่แดง

พระหัตถ์ซ้ายทรงถือพระแสงดาบคาบค่ายขององค์จริงของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่ทรงใช้ปราบศึกพม่า (พระแสงดาบของหุ่นขี้ผึ้งมิใช่พระแสงองค์จริง) พระหัตถ์ขวาทรงถือขอกชัยพฤษ์ ทรงทักโบมะคุมที่พระกรรณเบื้องซ้าย พระอังสาเบื้องขวาทรงสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์พระสังวาลนพรัตนราชวราภรณ์

ตามประวัติศาสตร์กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงเครื่องมหาพิชัยยุทธในวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2460 ซึ่งนับเป็นวันสำคัญวันหนึ่งของชาติไทย เพราะเป็นวันที่ไทยได้ประกาศสงครามกับเยอรมนีและออสเตรียในมหาสงครามโลกครั้งที่ 1

ในวันนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินในขบวนพยุหยาตราจากพระที่นั่งบรมพิมานไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อทรงจตุรปูเทียน บูชานมัสการ พระพุทธรูปมหาณีรัตนปฏิมากรแล้ว ก็ได้เสด็จออก ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เพื่อ

ทรงแถลงการณ์เกี่ยวกับการประกาศสงครามและเข้าร่วมรบกับฝ่ายพันธมิตร

ปรากฏว่าในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2527 อันเป็นวันที่อัญเชิญพระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งจากบริษัทลีลาอาร์ต ผู้ปั้นหุ่นมายังหอวชิราวุธานุสรณ์นั้น พระบรมรูปประทับยืนเด่นเป็นสง่าอยู่บนรถยนต์ ซึ่งตกแต่งด้วยแถบสีน้ำเงินและสีเหลือง มีข้าราชการสำนักพระราชวัง กั้นพระกตสีแดง มีนักเรียนวชิราวุธประคองอยู่บนรถ มีรถยนต์ตำรวจเปิดเตาไซเรนนำหน้า มีรถยนต์ตามขบวนอีก 2-3 คัน ผู้ที่จำพระองค์ได้ถึงกับลงนั่งพับเพียบบนทางเท้าที่ข้างถนน และถวายบังคมกราบลงแทบพื้น นับเป็นภาพที่ประทับใจมาก

พระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งทรงเครื่องแบบเต็มยศนายพลเอกพิเศษแห่งกองทัพบกอังกฤษ

เป็นพระบรมรูปอันคืบที่ 3 สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงได้รับการถวายยศพลเอกพิเศษกองทัพบกประเทศอังกฤษจากพระเจ้าจอร์จที่ 5 เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2458 ซึ่งนับเป็นเกียรติสูงเพราะไม่เคยปรากฏว่าพระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทยองค์ใดเคยพระราชทานยศทหารให้แก่พระมหากษัตริย์ของประเทศใดมาก่อนเลย

พระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งนี้ประดิษฐานอยู่ในห้องรามจิตติ ซึ่งเป็นห้องสมุคอยู่บนชั้นที่สองของหอวชิราวุธานุสรณ์ ในวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2528 อันเป็นวันที่จัดงานพระบรมราชานุสรณ์ประจำปี สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดีได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงบำเพ็ญกุศล และได้ทรงเปิดพระบรมรูปนี้

เหตุใดพระเจ้าจอร์จที่ 5 แห่งอังกฤษจึงพระราชทานยศพลเอกพิเศษกองทัพบกประเทศอังกฤษแก่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ย้อนหลังไปในปี พ.ศ. 2436 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษาต่อ ณ ประเทศอังกฤษเมื่อพระชนมายุเพียง 12 พรรษาเศษ หลังจากที่ทรงสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยทหารบกแซนด์เฮิร์สต์ใน พ.ศ. 2441 แล้ว ก็ได้ทรงเข้าประจำการในกรมทหารราบเบา "เคอร์รั่ม" ที่เมืองแอลเคอร์ซอท หลังจากนั้นทรงประจำการหน่วยภูเขาที่ 6 ค่ายฝึกทหารปืนใหญ่เมืองโอกแฮมพัตัน และไปทรงศึกษาที่โรงเรียนปืนเล็กยาวที่เมืองไฮท์ ทรงได้รับประกาศนียบัตรพิเศษและเหรียญแม่ปืน

เมื่อทรงสำเร็จการศึกษาทางทหารแล้ว ได้ทรงเข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยออกฟอร์ด ระหว่าง พ.ศ. 2440 ถึง พ.ศ. 2444 และได้เสด็จพระราชดำเนินกลับประเทศสยามเมื่อ พ.ศ. 2445

เมื่อเกิดมหาสงครามโลกครั้งที่ 1 ใน พ.ศ. 2457 กองพันที่ 1 ทหารราบเบา "เคอร์รั่ม" ซึ่งพระองค์เคยประจำการอยู่ก็มีส่วนไปร่วมในสงครามโลกครั้งนั้นด้วย และเป็นของธรรมดาที่ทหารในกองพันนี้ได้มีการบาดเจ็บล้มตายเป็นบ้าง ในตอนแรกของสงครามครั้งนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในฐานะพระประมุขของไทยได้ทรงประกาศความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด เมื่อทรงมีพระราชประสงค์จะส่งเงินไปช่วย

ทหารบาดเจ็บในกองพันนั้น ก็ได้ทรงปรึกษาสมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศว่าจะเป็นการสมควรหรือไม่ ท่านเสนาบดีได้ถวายคำแนะนำว่าทรงกระทำได้ในฐานะที่ทรงเป็นทหารเก่าของกองทัพนั้น ดังนั้นจึงได้พระราชทานเงินห้าพันปอนด์ช่วยเหลือทหารราบเบา "เคอร์รั่ม" กองพันที่ 1 ประเทศอังกฤษ

อาจเนื่องมาจากหน้าพระทัยอันเต็มเปี่ยมด้วยพระเมตตาต่อกองทหารราบเบา "เคอร์รั่ม" ก็เป็นสาเหตุให้พระเจ้าจอร์จที่ 5 แห่งประเทศอังกฤษถวายยศพลเอกพิเศษกองทัพบกประเทศอังกฤษแก่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2458 หลังจากนั้นเพียง 5 วัน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้พระราชทานยศพลเอกพิเศษแห่งกองทัพสยามแก่พระเจ้าจอร์จที่ 5 เป็นการตอบแทน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโสมนัสมาก ดังจะเห็นได้จากพระราชโทรเลขเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2458 พระราชทานพระยาสุรินทรราชา (ม.ร.ว. สิริธ สุกัสน์) ซึ่งได้เคยตามเสด็จในขณะที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอังกฤษ และต่อมาได้รับพระราชทานยศและบรรดาศักดิ์เป็นพลโท พระยาวิชิตวงศ์วุฒิไกร มีความว่า

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระสุริยวงษา, ส.๑๓
 ภาณุบาลและ งามใจ กษัตริย์
 พระเจ้าแผ่นดินสยามแห่งสยาม
 เมื่อน้ำฝนเดือนสิงหาคม
 ไทย สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
 เสด็จฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ๑๖ สิงหาคม ๒๔๖๘

นอกจากนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีงาน
 ถวายพระกระยาหารสมโภช และพระราชทานละคร
 ดึกคำบรรพ์เรื่อง "ทศกรรฐ์กับอรชุน" ซึ่งเป็นบท
 พระราชนิพนธ์ของพระองค์ให้แสดงถวายทอดพระเนตร

ที่กระทรวงกลาโหมในวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘
 ในสัจบัตรได้มีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระองค์ท่าน
 และพระเจ้าออร์ชที่ ๕ แห่งอังกฤษที่พิมพ์ไว้คู่กันอีกด้วย

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย